

คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โครงการ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

กิจกรรม การพัฒนาศูนย์เครือข่าย ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) และการอารักขาพืช

๑. หลักการและเหตุผล

จากนโยบายคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยเน้นให้ศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชน เพื่อให้เป็นจุดถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรของชุมชน และเป็นที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตร ประกอบกับในสภาวะปัจจุบันสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง ปัญหาโรค แมลงและพื้นดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณน้อย และมีคุณภาพต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่จึงประสบกับปัญหาการขาดทุน เกิดหนี้สิน และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร จึงได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนสำหรับแก้ไขปัญหาของชุมชน และสามารถตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของชุมชนได้ และเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเกษตร โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในประเด็นการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ตลอดจนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบ ในลักษณะของเกษตรกรสอนเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรที่มาเรียนรู้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม และนำองค์ความรู้ที่ได้รับจาก ศพก. ไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต ผลผลิตสินค้าที่ค้ำจนถึงสภาพแวดล้อม และมีระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งยังเป็นจุดที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่าง ๆ กับเกษตรกร อีกทั้งยังใช้เป็นจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร และเกษตรกรกับเกษตรกรด้วยกันเอง

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่
- ๒.๒ เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่

๓. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

ดำเนินการในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๗ อำเภอ ประกอบด้วย

- ๓.๑ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) อำเภอละ ๒ ศูนย์ ศูนย์หลัก ๗ ศูนย์ และศูนย์ขยาย ๗ ศูนย์ รวม ๑๔ ศูนย์

๔. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงานของศจช.และการอารักขาพืช

๔.๑ การพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)

(พัฒนาศักยภาพการดำเนินงานและการให้บริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.))

สำนักงานเกษตรจังหวัดพิจารณาจัดกิจกรรม/เวที เพื่อชี้แจงแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานและการให้บริการของ ศจช. แก่เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมมีความถูกต้อง เกิดประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้ การดำเนินกิจกรรมกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๑) พัฒนา ศจช. ต้นแบบด้านการจัดการศัตรูพืชโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ดำเนินการโดย

๑.๑) สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ อบรมถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรด้วยรูปแบบที่เหมาะสมตามสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ให้แก่ ศจช. ในพื้นที่ ๗๗ จังหวัด จังหวัดละ ๑ ศูนย์ ๆ ละ ๑๐ ราย โดยจำนวนครั้งในการจัดกระบวนการให้พิจารณาตามความเหมาะสม ให้ครอบคลุมตลอดฤดูกาลผลิตสมาชิก ศจช. ต้องเข้ารับการอบรม ฝึกปฏิบัติ และเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลเพาะปลูก

๑.๒) คัดเลือก ศจช. ที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ หรือไม่เคยได้รับการถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรมาก่อน หรือเกษตรกรทั่วไปที่มีความสนใจ ก็สามารถรวมกลุ่มจัดตั้งเป็น ศจช. ใหม่ได้ (ตามหลักเกณฑ์การจัดตั้ง ศจช.) ทั้งนี้ ศจช. ที่ผ่านการถ่ายทอดความรู้ จะจัดตั้งเป็นโรงเรียนเกษตรกรต้นแบบ ระดับจังหวัดต่อไป

๑.๓) เลือกชนิดพืชในการเรียนรู้ จำนวน ๑ ชนิด โดยขึ้นอยู่กับความต้องการของสมาชิก ศจช. และต้องเป็นพืชชนิดเดียวกับแปลงเรียนรู้โรงเรียนเกษตรกร (ตามกิจกรรมจัดทำแปลงเรียนรู้โรงเรียนเกษตรกร) เพื่อให้เกษตรกรได้ฝึกปฏิบัติจริง และเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

๑.๔) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นวิทยากรกระบวนการ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ที่ได้รับการฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากรกระบวนการจากกรมส่งเสริมการเกษตรมาแล้ว เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช (ศทอ.) และวิทยากรจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมทำหน้าที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิก ศจช. ต่อไป

งบประมาณ (จังหวัดดำเนินการ ๑๖,๐๐๐ บาท) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการถ่ายทอดความรู้ เช่น ค่าอาหาร ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ค่าวัสดุอุปกรณ์ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม

๒) จัดทำแปลงเรียนรู้โรงเรียนเกษตรกร

๒.๑) สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ และ ศจช. (ที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา ศจช.ต้นแบบด้านการจัดการศัตรูพืชโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร) ร่วมกันจัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อใช้เป็นแปลงที่เกษตรกรจะร่วมกันศึกษา ฝึกหัด เรียนรู้ ทดลอง เปรียบเทียบ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกษตรกรต้องการ หรือควรที่จะเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของโรงเรียนเกษตรกร

๒.๒) จัดทำแปลงเรียนรู้ในพื้นที่ ๗๗ จังหวัด ๆ ละ ๑ แปลง พื้นที่ประมาณ ๑ ไร่ หรือพิจารณาขนาดพื้นที่ตามความเหมาะสมกับชนิดพืช (ชนิดพืชที่เกษตรกรเลือกเรียนรู้ต้องเป็นชนิดเดียวกับที่อบรมในกิจกรรม พัฒนา ศจช.ต้นแบบด้านการจัดการศัตรูพืชโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร) และควรมีแปลงเปรียบเทียบเพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้ เช่น แปลงที่เกษตรกรปฏิบัติด้วยวิธีปัจจุบันของเกษตรกร หรือแปลงที่มีการใช้สารเคมีมาโดยตลอด หรือแปลงที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของศัตรูพืช เป็นต้น เพื่อใช้เปรียบเทียบผลการปฏิบัติกับแปลงเรียนรู้ (แปลงเรียนรู้โรงเรียนเกษตรกร คือ แปลงที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณให้ดำเนินการ)

๒.๓) บันทึกข้อมูลการดำเนินกิจกรรม การเรียนรู้ของเกษตรกรในการจัดทำแปลงเรียนรู้ และแปลงเปรียบเทียบ ตลอดจนฤดูกาลเพาะปลูก และรายงานผลให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

งบประมาณ (จังหวัดดำเนินการ ๒๐,๐๐๐ บาท) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดทำแปลงเรียนรู้ เช่น ค่าวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้ในแปลงเรียนรู้ ค่าจัดทำป้ายแปลง ค่าพาหนะ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม

๓) จัดกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกรเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพ ศจช.

การจัดกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกร ด้วยรูปแบบที่เหมาะสมตามสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพ ศจช. มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพ ศจช. ผ่านกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้านการอารักขาพืช และส่งเสริมกระบวนการกลุ่มแก่เกษตรกรสมาชิก ศจช. โดยมีเป้าหมายคือ ศจช. ที่จัดตั้งใหม่ และ ศจช. ระดับ B หรือ C ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสู่ระดับที่สูงขึ้น

สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการอารักขาพืชแก่สมาชิก ศจช. ๆ ละ ๑๕ ราย จำนวน ๒ ครั้ง เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพ ศจช. (ให้พิจารณา ศจช. ที่จัดตั้งใหม่เป็นอันดับแรก ศจช. ระดับ B และ C ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสู่ระดับที่สูงขึ้น และไม่ควรเป็น ศจช. เป้าหมายภายใต้กิจกรรมพัฒนา ศจช. ต้นแบบด้านการจัดการศัตรูพืชโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร หากไม่มี ให้อยู่ในดุลยพินิจของสำนักงานเกษตรจังหวัด) โดยเกษตรกรที่ร่วมกิจกรรมครั้งแรก และครั้งที่ ๒ อาจเป็นรายเดียวกันหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และแนวทางการพัฒนาสมาชิก ศจช. ของแต่ละพื้นที่นั้น ๆ ทั้งนี้ หากเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิก ศจช. มีความสนใจร่วมกระบวนการเรียนรู้ สามารถพิจารณาให้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นการเพิ่มเติมได้

หัวข้อการจัดกระบวนการเรียนรู้ควรมาจากความต้องการของกลุ่มเกษตรกร สภาพปัญหา และชนิดของศัตรูพืชในพื้นที่ โดยหัวข้อการจัดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ครั้งแรก และครั้งที่ ๒ อาจเป็นเรื่องเดียวกันหรือไม่ก็ได้ ให้พิจารณาจากความต้องการของเกษตรกรเป็นหลัก

งบประมาณ (อำเภอดำเนินการ อำเภอละ ๖,๐๐๐ บาท) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ เช่น ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าอาหาร ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าวิทยากร และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้

๔) สนับสนุนวัสดุผลิตปัจจัยควบคุมศัตรูพืช

สนับสนุนวัสดุผลิตเชื้อจุลินทรีย์พร้อมใช้ สำนักงานเกษตรจังหวัด ดำเนินการจัดซื้อ จัดหา วัสดุอุปกรณ์ และปัจจัยสำหรับใช้ในการผลิตจุลินทรีย์ และแมลงศัตรูธรรมชาติควบคุมศัตรูพืชที่จำเป็น สนับสนุนแก่ ศจช. ทั้งนี้ การสนับสนุนวัสดุผลิตปัจจัยควบคุมศัตรูพืชทั้งชนิด และปริมาณ ขอให้พิจารณาตามความต้องการ ความเหมาะสมของ ศจช.โดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าเป็นหลักสำคัญ รวมถึงพิจารณาจำนวนวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่เดิมแล้วของแต่ละ ศจช. โดยไม่จำเป็นต้องจัดซื้อ จัดหาในชนิด และปริมาณที่เท่ากันทุก ศจช.

งบประมาณ (จังหวัดดำเนินการ ๓๕,๐๐๐ บาท) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับจัดซื้อ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม

๕) สนับสนุนการสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช

โดยสนับสนุนการสำรวจ ติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชใน ศจช.และพื้นที่เสี่ยง ดำเนินการโดย

๑.สำนักงานเกษตรจังหวัด (กลุ่มอารักขาพืช) ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ คัดเลือกพื้นที่ดำเนินการที่มีความเหมาะสมเป็นแปลงตัวแทนในการสำรวจ และดำเนินการสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช ประกอบด้วย

๒. แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชของ ศจช.ใน ๘๘๒ อำเภอๆ ละ ๒ ศจช. รวม ๑,๗๖๔ แปลง โดยคัดเลือกแปลงที่ดำเนินการปลูกพืชหลักหรือพืชรองขึ้นอยู่กับสถานการณ์การเพาะปลูกขณะนั้น และสำรวจสถานการณ์ศัตรูพืชทุกสัปดาห์ ตามแบบสำรวจและประเมินสถานการณ์ที่กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ยกำหนด นำข้อมูลที่สามารถได้มาวิเคราะห์สถานการณ์การระบาด เพื่อแจ้งเตือนภัยในพื้นที่พร้อมรายงานข้อมูลออนไลน์ผ่านระบบแปลงติดตามสถานการณ์การระบาดของกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ยทุกสัปดาห์ (<https://forecast-ppsf.doae.go.th/> จนกว่าจะมีการแจ้งเปลี่ยนแปลงระบบ) ตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว

๓. แปลงติดตามสถานการณ์ในพื้นที่เสี่ยง

(สำหรับพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ และเป็นแปลงที่ไม่ซ้ำกับแปลงติดตามฯ ของ ศจช.)

รวม ๑,๓๒๘ แปลง ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดชนิดพืชและจำนวนแปลงที่ต้องดำเนินการแต่ละจังหวัดตามพื้นที่ปลูก (ตาม QR code) โดยเลือกแปลงสำรวจที่เหมาะสมแต่ให้มีการกระจายตัวอย่างสม่ำเสมอในพื้นที่ ดำเนินการสำรวจทุกสัปดาห์ตามแบบสำรวจและประเมินสถานการณ์ที่กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ยกำหนด นำข้อมูลที่สามารถได้มาวิเคราะห์สถานการณ์การระบาด

จำนวนแปลงติดตามสถานการณ์

เพื่อแจ้งเตือนภัยในพื้นที่พร้อมรายงานข้อมูลออนไลน์ผ่านระบบแปลงติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชของกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ยทุกสัปดาห์

(<https://forecast-ppsf.doae.go.th/>) จนกว่าจะมีการแจ้งเปลี่ยนแปลงระบบ)

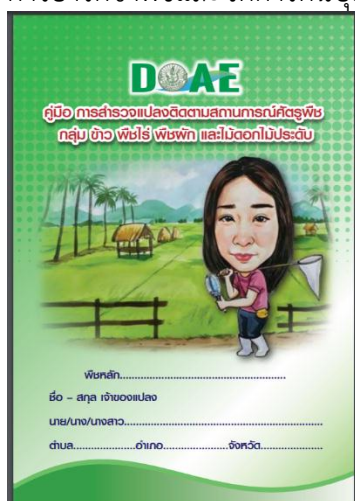
ตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว โดยหากจังหวัดมีความประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงชนิดพืช ให้แจ้งกรมส่งเสริมการเกษตรทราบ โดยการคัดเลือกพื้นที่จากคุณสมบัติต่อไปนี้

- พื้นที่ที่มีประวัติการระบาดของศัตรูพืช โดยพิจารณาพื้นที่ที่เคยเกิดการระบาดของศัตรูพืชในฤดูกาลที่ผ่านมา
- พื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของศัตรูพืช เช่น พื้นที่ใช้พันธุ์อ่อนแอ พื้นที่ใช้สารเคมีอย่างต่อเนื่อง
- พื้นที่ไม่เคยเกิดการระบาดของศัตรูพืช

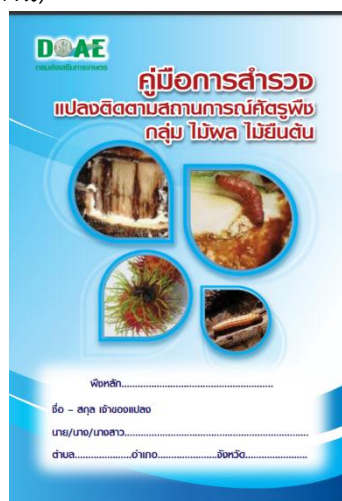
๔) กำหนดขนาดพื้นที่ของแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชที่เหมาะสมในเรื่องความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล เวลา และแรงงาน โดยเทียบกับขนาดแปลงที่เคยดำเนินการ คือ

- ข้าว (นาดำ นานวน) ขนาดแปลงประมาณ ๑ ไร่
- พืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ ขนาดแปลงประมาณ ๑ งาน
- พืชไร่ ขนาดแปลงประมาณ ๑ ไร่
- ไม้ผล ไม้ยืนต้น ส้ม ๑๐ ต้น ขนาดแปลงประมาณ ๑ ไร่

๕) กำหนดรูปแบบการสำรวจที่เหมาะสมกับชนิดพืชและวิธีการปลูก เพื่อสุ่มสำรวจศัตรูพืช ศัตรูธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมในแปลง ซึ่งมีหลายรูปแบบ ทั้งนี้ควรมีการกระจายจุดสุ่มที่สม่ำเสมอครอบคลุมทั้งแปลง จากนั้นพิจารณาในเรื่องความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล เวลา และแรงงาน โดยเทียบกับรูปแบบที่เคยดำเนินการ คือ การเดินแบบทแยงมุม การเดินแบบซิกแซก การเดินกระจายทั่วแปลง การเดินสำหรับแปลงที่ยกร่อง กรณีไม้ผล ส้ม ๑๐ ต้น ต้นละ ๔ ทิศ (ทิศละ ๒ ยอด) รวมทั้งบริเวณกิ่ง/ลำต้นและรอบโคนต้น การสำรวจแปลงยิ่งจำนวนจุดสำรวจมาก ความแม่นยำก็ยิ่งมีมากขึ้นด้วย และไม่จำเป็นต้องซ้ำจุดสำรวจเดิมในแต่ละสัปดาห์ (รายละเอียดตามคู่มือการสำรวจฯ และสามารถดาวน์โหลดไฟล์คู่มือสำรวจแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชได้ทางเว็บไซต์กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย หรือ QR code ด้านล่างนี้)

ข้าว พืชไร่ พืชผัก ไม้ดอกประดับ

ไม้ผล ไม้ยืนต้น

๖) กำหนดจำนวนจุดสำรวจและจำนวนต้นพืชที่สำรวจในแต่ละจุด เพื่อสำรวจศัตรูพืชและศัตรูธรรมชาติ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องในแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช ซึ่งต้องดำเนินการปฏิบัติเป็นประจำทุกสัปดาห์ตลอดฤดูกาลปลูกพืช ข้อมูลที่ต้องสำรวจเพื่อการเก็บข้อมูลในแปลง เช่น ข้อมูลศัตรูพืชทุกระยะการเจริญตั้งแต่ระยะไข่ ตัวอ่อน และตัวเต็มวัย อาการผิดปกติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับต้นพืช ศัตรูธรรมชาติที่พบ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้น เพื่อการติดตาม เฝ้าระวังศัตรูพืชไม่ให้เกิดการระบาดจนส่งผลกระทบต่อผลผลิตของเกษตรกร และเฝ้าระวังการเข้าทำลายของศัตรูพืชจากแหล่งอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่นั้น ๆ โดยพิจารณาความเหมาะสมระหว่างความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล เวลา และแรงงาน โดยเทียบกับรูปแบบที่เคยดำเนินการ คือ จุดสำรวจ ๑๐ จุด ๆ ละ ๑๐ ต้น เน้นให้กระจายครอบคลุมทั้งแปลง จากนั้นบันทึกข้อมูลจุดสำรวจ ข้อมูลที่ต้องจดบันทึก ได้แก่ ข้อมูลศัตรูพืชทุกระยะการเจริญตั้งแต่ระยะไข่ ตัวอ่อน และตัวเต็มวัย อาการผิดปกติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับต้นพืช ศัตรูธรรมชาติที่พบ ซึ่งจะบันทึกข้อมูลทุกจุดสำรวจ สำหรับข้อมูลสภาพแวดล้อมบันทึกในภาพรวมของแปลงลงในแบบสำรวจ

งบประมาณ (จังหวัดดำเนินการ ๘,๘๐๐ บาท) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับอุปกรณ์การสำรวจ เช่น อุปกรณ์การสำรวจ สวิงโอบ กระดาษและดินสอ/ปากกา วัสดุสำหรับทำกับดักล่อแมลง หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนิน

๖) ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อน ศจช. และแปลงใหญ่ระดับจังหวัด

สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการขับเคลื่อน ศจช. และคณะกรรมการขับเคลื่อนแปลงใหญ่ จำนวน ๑ ครั้ง อย่างน้อย ๒๐ คน ด้วยรูปแบบที่เหมาะสมตามสถานการณ์ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานเครือข่ายระหว่าง ศจช. และแปลงใหญ่ เช่น การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการผลิต และด้านการตลาด เป็นต้น นำสู่การบูรณาการการขับเคลื่อนการเกษตรร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

งบประมาณ (จังหวัดดำเนินการ ๕,๐๐๐ บาท) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดประชุม เช่น ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ค่าเอกสารประกอบการประชุม ค่าอาหาร ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม

๗) ประกวด ศจช.ดีเด่นระดับจังหวัด

สำนักงานเกษตรจังหวัด ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือก ศจช.ดีเด่นระดับจังหวัด และดำเนินการคัดเลือก ศจช. ที่มีผลสำเร็จในการดำเนินงานจังหวัดละ ๑ ศูนย์ โดยใช้หลักเกณฑ์การคัดเลือก ศจช. ดีเด่น ตามที่กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ยกำหนดไว้ในกรอบการพิจารณา พร้อมรายงานผลให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตรทราบ เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

งบประมาณ (จังหวัดดำเนินการ ๑๐,๐๐๐ บาท) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการประกวด เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าใช้จ่ายในการจัดเวทีประกวด ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ค่าเอกสาร ค่าจัดทำโล่รางวัล ค่าเงินรางวัล ค่าใบประกาศเกียรติคุณ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม

๔.๒ เสริมสร้างความรู้และทักษะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อารักขาพืช

๑) บริหารจัดการการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่อารักขาพืชให้เป็นหมอฟีชระดับพื้นที่

ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาเจ้าหน้าที่อารักขาพืชในภูมิภาคให้สามารถปฏิบัติงานในฐานะหมอฟีชและให้บริการคลินิกพืชในระดับพื้นที่ได้ โดยวางแผนและดำเนินการบริหารจัดการการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ด้วยรูปแบบต่างๆ ตามที่ศูนย์พิจารณาแล้วว่าสามารถดำเนินการได้ และมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ เช่น ถ่ายทอดความรู้แบบเผชิญหน้า ถ่ายทอดความรู้แบบออนไลน์ จัดทำสถานีให้ความรู้ จัดทำสื่อความรู้ชนิดต่างๆ ทั้งแบบ hardcopy และ online หรือรูปแบบอื่นที่สามารถทำได้ โดยเนื้อหาความรู้ที่เจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต้องได้รับขอให้เกี่ยวกับอาการผิดปกติของพืช ลักษณะต่างๆ ทั้งที่เกิดจากสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต วิธีการวินิจฉัยที่เจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่จะทำได้ ศัตรูพืชสำคัญที่เจ้าหน้าที่ต้องรู้ของแต่ละพื้นที่ การจัดการศัตรูพืชที่อยู่บนพื้นฐานสำคัญ ๕ ประการ คือ การมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ คำนึงกับการลงทุน และมีความปลอดภัยต่อตัวเกษตรกร สภาพแวดล้อมและผู้บริโภค ทั้งนี้ขอให้รายงานแผนการดำเนินงานภายในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ และรายงานผลสำเร็จของการดำเนินงานภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕ ทาง e - mail : pestdiag.doae@gmail.com

๒) ขับเคลื่อนการดำเนินงานและการให้บริการคลินิกพืชระดับพื้นที่

๒.๑) ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชเปิดให้บริการคลินิกและรายงานผลการให้บริการทางระบบสารสนเทศข้อมูลเพื่อการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

๒.๒) สำนักงานเกษตรจังหวัดขับเคลื่อนการดำเนินงานคลินิกพืชให้ครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอและด้านการให้บริการในพื้นที่

๒.๒.๑) ด้านการพัฒนาเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ โดยจัดทำแนวทางและดำเนินการพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้เกี่ยวกับการวินิจฉัยอาการผิดปกติที่พบเป็นประจำในพื้นที่ รวมถึงศัตรูพืชสำคัญและการจัดการ ทั้งนี้ ขอให้บูรณาการกับงบประมาณจังหวัดหรืองบประมาณที่ได้รับจากกิจกรรมอื่นที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ โดยจังหวัดสามารถพิจารณารูปแบบการพัฒนาตามที่เห็นสมควร เช่น จัด workshop ให้เจ้าหน้าที่ฝึกปฏิบัติการวินิจฉัยอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยเชิญวิทยากรจากศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช จัดทำคลิปความรู้เผยแพร่ทางออนไลน์ จัดทำสื่อความรู้ช่วยสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

๒.๒.๒) ด้านการให้บริการในพื้นที่ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ เปิดให้บริการคลินิกพืชระดับพื้นที่ และรายงานผลการให้บริการทางระบบสารสนเทศข้อมูลเพื่อการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

งบประมาณ (จังหวัดดำเนินการ ๘,๐๐๐ บาท) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการบริหารจัดการการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่อารักขาพืชและขับเคลื่อนการดำเนินงานและการให้บริการคลินิกพืช เช่น ค่าใช้จ่ายในการจัดอบรม/ประชุม/สัมมนา การจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ/ติดตามงาน และอื่นๆ ที่หน่วยงานพิจารณาแล้วว่าเหมาะสมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

หมายเหตุ:

- รายละเอียดการดำเนินงานคลินิกพืชตาม QR code

แนวทางการให้บริการคลินิกพืชปี 65

๕. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม / ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี ๒๕๖๔			ปี ๒๕๖๕								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๔. การพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) และการอารักขาพืช												
๔.๑ การพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)												
๑. พัฒนา ศจช. ต้นแบบด้านการจัดการศัตรูพืชโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร				↔								
๒. จัดทำแปลงเรียนรู้โรงเรียนเกษตรกร			↔									
๓. จัดกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกรเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพศจช.								↔				
๔. สนับสนุนวัสดุผลิตปัจจัยควบคุมศัตรูพืช		↔										
๕. สนับสนุนการสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช		↔										
๖. ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อน ศจช. และแปลงใหญ่ระดับจังหวัด							↔					
๗. ประกวด ศจช. ดีเด่นระดับจังหวัด								↔				
๔.๒ เสริมสร้างความรู้และทักษะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่								↔				
๑. เสริมสร้างความรู้และทักษะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อารักขาพืช							↔					

๖.ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

๖.๑ ผลผลิต (output)

๖.๑.๑ เกษตรกร จำนวน ๔๒๐ ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก ศจช.

๖.๑.๒ จำนวน ศจช. ได้รับการพัฒนา จำนวน ๑๔ ศูนย์

๖.๒ ผลลัพธ์ (outcome)

๖.๒.๑ เกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก ศจช. สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้

๖.๒.๒ เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก ศจช. และเข้าสู่ระบบการผลิตแบบแปลงใหญ่ สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕

๖.๓ ตัวชี้วัด

๖.๓.๑ ศพก. และเครือข่าย ได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมในการให้บริการแก่เกษตรกร จำนวน ๘๘๒ ศูนย์

๖.๓.๒ เกษตรกรผู้นำที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก ศพก. และศูนย์เครือข่าย ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๗๕ สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้

๗.หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

๗.๑ กลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑) นายวิชญ์ คำพินิจ

ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช

โทรศัพท์ ๐๘๑-๗๘๓๖๙๘๓

๒) นางสาวนฤมล พลคำมาก

ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

โทรศัพท์ ๐๖๕-๓๑๕๒๓๑๙

E-mail: naruemonn๑๙๙๑@gmail.com